

Kozal'dan Ahlat Ağacı'na Nuri Bilge Ceylan Sineması

Röportaj: Kürşat Saygılı

İŞİ ŞANSA BIRAKMAYANLAR

Haluk Bilginer:
"Kış Uykusu'nun çok dürüst bir senaryo olduğunu düşünüyorum; çok namuslu bir senaryo."

Usta oyuncu Haluk Bilginer'le Kış Uykusu ve Nuri Bilge Ceylan üzerine...

Nuri Bilge Ceylan sinemasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben çok seviyorum. *İklimler* (2006) hariç bütün filmlerini izledim. Bunu da Bilge'ye söylediğim zaman "Onu izleme zaten, ben oynuyorum," dedi. Ben çok seviyorum. Çok titiz çalışan bir yönetmen. Senaryoya çok önem veriyor ve çok haklı. Bence kötü senaryodan iyi film çıktığı görülmemiştir. İyi senaryodan kötü film çekebilirsiniz, ama senaryo kötüse iyi film mümkün değil. Senaryosu kötü ama iyi film için bana bir örnek veremezsiniz mesela. Çünkü yok. Olmaz çünkü. Filmin iyi olabilmesi için senaryonun sağlamlığı şart. Bana zaten *Kış Uykusu* (2014) senaryosu geldiğinde, ben üç kez falan reddettim. "Yapamam," dedim, "takvimler uymuyor." Bilge çok ısrar etti, "İlla senle çekeceğim," diye. Sonunda "Sen bize programını bildir, biz ona göre program yapalım," dedi. "Peki," dedim. Geldi senaryo. New York telefon rehberi gibi. 185 sayfa. Ve hemen o gece okudum. Bilge'ye mesaj attım. Saat gecenin 2'si, 3'ü. Çok dürüst ve çok samimi bir senaryo. Çok sevdim, çalışmaktan gurur duyarım. Ki öyle de oldu zaten. Ben o çekimlerden de, seyrettiğim *Kış Uykusu*'ndan da çok mutlu ayrıldım. 3 saat 16 dakika kısa bile Bilge için. Çünkü 3 saat 16 dakikaya gelmek için 150 saat film den kesti. Mesela Demet ile olan sahnemiz, en uzunlarından biri galiba.

15 dakika falan.

Evet. Biz onu iki oyuncu, iki kişilik oyun gibi çalıştık ve Bilge "Çok güzel oldu, hadi bir daha," dediğinde hep baştan alıyoruz. Teknik aksaklık oldu, bir şey oldu, kaldığımız yerden değil; yine baştan alıyoruz. Dolayısıyla çok malzeme var elinde. Her yerden kesebilir, her yerden bağlayabilir. O elindeki malzemeye de çok önem veren, özen gösteren bir yönetmen ve daha önce de söylediğim gibi ipek halı yapar gibi tek tek, ilmek ilmek, çok titiz çalışan biri. Zaten çektiği filmler de onun için güzel oluyor bence. Detaya verdiği önemden. O detay

çok önemli çünkü. Şeytan orada gizli. Şeytan detaylarda gizli. o detaylar iyi olmazsa ortaya çıkan ürün de çok iyi olmuyor. O açıdan eğer fırsat geçerse ellerine Bilge ile çalışmalarını öneririm.

Siz çok fazla yönetmenle çalıştınız. Nuri Bilge Ceylan'ın oyuncu yönetimini nasıl buluyorsunuz? Oyuncularla nasıl çalışıyor?

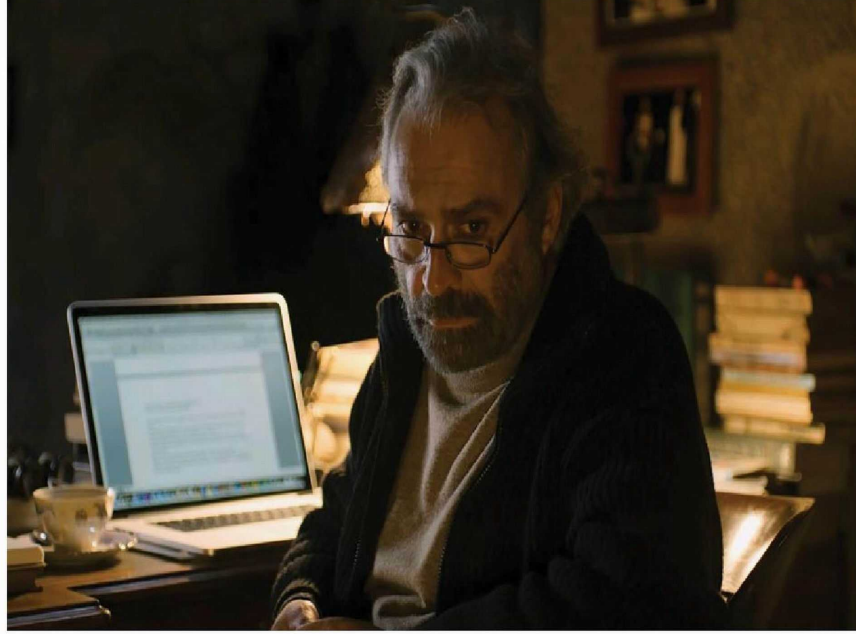
Şahane. Oyuncu olmayan birinin oyunculuktan bu kadar iyi anladığı başka bir örnek görmedim ben mesela. Aslında oyuncu değil, ama ancak oyuncu olabilenlerin, olanların, hem de uzun yıllar oyunculuk yapmış, bu işte tecrübe edinmiş insanların dikkat edeceği şeyleri görüyor. "O nida öyle değil, biraz daha böyle." "Onun içinde biraz daha pişmanlık vardı," gibi. Böyle detaylar. Önemli olan yazılanı oynamak değil. Yazılanı herkes oynar. Oyuncunun yapması gereken şey yazılmayı da anlatmak. O cümlede öyle bir şey diyor, ama sen ne demek istiyorsun o cümleyi kurarken? Çünkü bizim her kurduğumuz cümle muradımızı anlatmıyor olabilir. "Seni çok seviyorum," deriz, ama belki "Seni çok seviyorum, bir daha gözüme görünme," demek istiyoruzdur derken. Orada başka bir gönderme mi var? Dolayısıyla, işte orada oyuncudan beklediği şeyler de bunlar Bilge'nin; ki doğru şeyler. Bunları beklemesi çok doğal, çünkü zaten oyunculuk bu demek. Yazılmayı göstermek demek.

Filmdeki bazı sahneler çok uzun ve tiyatro sahnesini andırıyor olsa da çok gerçekçi ve iyi birleştirilmiş. Hem tiyatro hem de sinema oyuncusu olarak Kış Uykusu'nu oyunculuk açısından değerlendirebilir misiniz?

Bazı sahnelerde doğaçlama da var. Kahvaltı sahnesi özellikle. Yani doğaçlamaları da kullanmasını çok iyi bildi Bilge. "Konuşun, ben çekiyorum," diyor. Konuştuk, konuştuk, oradan işine yaranları aldı, bağladı. Zaten film yapmak böyle bir şey. Film yapılır aslında. Can Yücel'in dediği gibi şiir yazılmaz. Şiir yapılır. Bilge de öyle yaptı oyunculuklar

"Nuri Bilge Ceylan ipek halı yapar gibi tek tek, ilmek ilmek, çok titiz çalışan biri."

Kozal'dan Ahlat Ağacı'na Nuri Bilge Ceylan Sineması

"Oyuncu olmayan birinin oyunculuktan bu kadar iyi anladığı başka bir örnek görmedim ben."

açısından. Bilge'nin bu keskin gözü hep üzerimizde olduğundan bence başarılı oldu. Bu konuda daha da fazla bir şey söylemeyeyim, benim olmadığım sadece iki sahne var filmde. Oyunculukları iyiydi. Ben arkadaşlarımla oyunculuklarını çok beğenerek izledim.

Çalışma yöntemi açısından, daha önceki filmlerinizde olmayan ne vardı bu filmde?

Bu filmde olan, işi şansa bırakmamak vardı. Bir kez çektik, şimdi oldu, eve gidelim değil. Hep daha iyisi var. Hadi bir daha deneyelim, belki daha iyisi çıkar. Mesela bir sahne var. Bilge tüm günü o sahneye ayırmıştı. Şey sahnesi, içeride Nihal kalabalığı toplamış, ben mutfaktayım, mutfakta konuşmamız var. Sabah başladık sahneye. "Kayıt!" dediler. Bilge de seyrediyor. Sahne bitti, kaldı. "Ee, oldu," dedi, "Ben zaten böyle düşünmüştüm bunu." Ne yapacağız şimdi? Eve mi gidelim? Hadi bir daha çekelim, bir daha çekelim. Kamerayı bir de şuraya koyalım. "Aslında ben bunu tek plan düşünmüştüm," gibi çeşitlemeler

yapmaya başladı günü geri kalanında. Dolayısıyla elinde daha fazla malzeme var montajda. Montajı da kendi yapıyor. Montajda da elinde daha çok malzeme olunca, daha ince eleyip sık dokuyabiliyor. Onun için tekrarlamakta bir sıkınca yok. Çünkü her tekrarımız zaten aynı olmuyor. Tiyatrodaki gibi her gece aynı oynamıyorsunuz. Bazen insanlar sorar, "Haluk Bey, sıkılmıyor musunuz her gece aynı şeyi yapmaktan?" diye. "Hanımefendi, ben her gece aynı şeyi yapmıyorum ki." "Nasıl yani?" "Dünkü Haluk yok artık. Bugünkü Haluk başka, bugünkü ruh halim başka." İşte karşımdaki Esra'nın bu hali başka. Başka bir şey yapıyoruz. Tamam, tekst aynı. Söylediklerimiz aynı. Muradımız aynı, ama yaparken ufak değişiklikler oluyor. Farklı şeyler oluyor. Dolayısıyla "Hadi bir daha çekelim," de de aynı şey oluyor. Ufak bir şey değişiyor, buradan bir şey çıkıyor, sonra onu kullanıyor. Dolayısıyla bu yönetmenin de işine gelen bir şey oluyor tekrar etme. Ve daha çok zaman ayrılması.

Koza'dan Ahlat Ağacı'na Nuri Bilge Ceylan Sineması

Nuri Bilge Ceylan, Çehov'u çok seviyor.

Hatta benim ona "Burada bir Çehov oynarsak, gel yönet," diye bir teklifim de vardır. Çehov'u bence çok iyi yönetir. Henüz burada daha Çehov oynamadık.

Kış Uykusu'nun senaryosunu beğenmenizden Çehov'un çok etkisi var mı?

Var tabii ki. Ama ben *Kış Uykusu*'nun çok dürüst bir senaryo olduğunu düşünüyorum; çok namuslu bir senaryo. Çuvaldızı kendine batırmaktan kaçınmayan bir senaryo, çünkü insan kendini ya da kendi ait olduğu grubu, sınıfı anlatırken biraz iltimas yapar normalde; ama Bilge'nin senaryosunda hiç böyle bir iltimas yoktu. O yüzden o senaryonun çok dürüst olduğunu düşünüyorum. Çok doğru ve samimi bir senaryo. Dürüstçe yazılmış ve güzel çekilmiş. Mesela jüri başkanı mı söylemişti, bir eleştiride mi çıkmıştı emin değilim; fakat Cannes'da şöyle dediler film için: "Sıkıntıyla ilgili bir hikaye bu kadar mı sıkmadan anlatılır?" Çünkü baktığımız zaman 3 saat 16 dakika, ama film bitince demişler ki "Bir üç saat daha olsa izlerdik." 3 saat 16 dakika boyunca seyirciyi sıkmadıysa, bu önemli bir ölçüt bence.

Aydın karakteri üzerine de biraz konuşalım. Mesela çok konuşuldu Türkiye'deki aydın tipografisini eleştiren bir karakter diye.

Onun için namuslu diyorum ya. Onun için dürüst senaryo, Aydın'ı da eleştirmekten kaçınmıyor. Aydın'ın adı "Aydın" ve kendini de aydın diye tanımlayanları da eleştirmekten kaçınmıyor.

Aslında tam aydın denemez de yarı-aydın. Hacivat aydın denir ya. Türkiye'de çok örneklenir.

Aynen, ama Türkiye'de o yarı-aydınlar kendilerini aydın olarak tanımlamayı çok sever ya. Bu anlamda senaryoyu çok dürüst buluyorum, çünkü bütün tespitler doğru. Yani, mesela imam gelmiş, çorapları kokuyor diye Aydın'ın camı açmak istemesi gibi küçük detaylar... Aydın hastalıkları bunlar işte.

Film çekilmeden önce Nuri Bilge Ceylan'la Aydın karakteri hakkında konuştunuz mu, tartıştınız mı?

Her şey çok açıktı zaten, konuşacak çok fazla bir şey yoktu. Sadece oynamak kalıyordu. Senaryonun içini doldurmak gerekiyordu oyuncu olarak, görevimizi yapmak düşünüyorduk. ■

